

Helse- og omsorgsdepartementet

Vår referanse
22/00843-2

Dato
19. oktober 2022

Melding til Stortinget om helseberedskap – Innspill fra Den norske tannlegeforening (NTF)

Den norske tannlegeforening (NTF) vil takke for muligheten til å gi innspill til helseberedskapsmeldingen.

Den norske tannhelsetjenesten, bestående av den offentlige tannhelsetjenesten i fylkeskommunen (DOT) med de regionale odontologiske kompetansesentrene (ROK), tannhelsetjenesten i privat sektor, de odontologiske utdanningsstedene i Oslo, Bergen og Tromsø, sykehustannlegene og Forsvarets tannhelsetjeneste, bidrar alle, til å forebygge og behandle infeksjonssykdom i munnhulen til støtte for spesialisthelsetjenesten og den kommunale helsetjenesten. Tannhelsetjenesten bidrar dessuten til å sikre befolkningen god oral helse i krisetider, og spesielt DOT bidrar til opprettholdt årvåkenhet omkring tortur, overgrep og vold, spesielt overfor barn og ungdom. Tannhelsetjenesten i sin helhet bidrar også til rettsodontologisk bistand til politi i identifiseringsarbeid innenlands og utenlands. Tannhelsetjenesten i Norge har i stor grad vist evne til fleksibilitet, velvilje og innsats under kriser i Norge, og utenlands hvor Norge har gitt bistand.

God munnhelse er viktig i seg selv, men det er også viktig for øvrig helse. Tannleger forebygger og behandler en rekke sykdommer og infeksjoner som ellers ville måtte ivaretas av spesialisthelsetjenesten. Slik bidrar tannlegene i stor grad til avlastning av sykehusene.

Pandemien har avdekket overordnede utfordringer innenfor den utøvende tannhelsetjenesten, spesielt i DOT og tannhelsetjenesten i privat sektor. Universitetsklinikkene i Oslo, Bergen og Tromsø tilpasset seg raskt krisesituasjonen i stor grad som følge av høy faglig kompetanse, tydelig ledelse og et tydelig avgrenset ansvarsområde. Det må påpekes at situasjonen gjorde det svært vanskelig for tannlegestudentene og tannpleierstudentene da disse er avhengig av pasientrettet virksomhet i sin utdanning. I tillegg medførte de nødvendige smittevernstiltak en ikke ubetydelig kostnadsøkning, for hele tannhelsetjenesten. Forsvarets tannhelsetjeneste fungerte godt i krisetid, og dette er forventet av en organisasjon innad i Forsvaret.

Da pandemien kom til Norge i 2020 ble det vist med stor tydelighet hvordan myndighetenes manglende oversikt over tannhelsepersonell i Norge påvirket krisehåndteringen. Mangelen på oversikt gjorde at Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet måtte bruke fylkestannlegene og NTF for å oppnå kontakt med tannhelsepersonell. Det er viktig å påpeke at selv om NTF organiserer en dominerende andel av tannlegene i Norge, så er det også tannleger som ikke fikk riktig, nødvendig og rask informasjon fra helsemyndighetene i denne situasjonen. Dette medførte at ikke alle tannleger stengte ned i starten av pandemien, at ikke alle gjennomførte de nødvendige smitteverntiltak, og at ikke alle pasienter ble håndtert i henhold til anbefalingene fra myndighetene.

Det er NTFs erfaring og forståelse av håndteringen i DOT at det var grunnleggende mangler i planverket for krisehåndtering da pandemien nådde Norge i 2020, og at det var, og er, store fylkeskommunale forskjeller på dette området. Det er NTFs forståelse at man nå jobber aktivt med dette. Fylkestannlegen har det overordnede ansvaret for beredskapen i sitt fylke i henhold til tannhelsetjenesteloven, også for den private tannhelsetjenesten.

Vi vil i det påfølgende peke på områder som må legges inn i planverket og som må inngå i beredskapsøvelser før neste krise treffer Norge.

1. Det overordnede ansvaret for tannhelsetjenesten i krisetid må defineres tydelig, og særlig gjelder det forholdet til den helprivate sektoren. Dersom dette ansvaret tillegges fylkestannlegen må dette også medføre at denne har ansvaret for å alltid være oppdatert på hvilke praksiser/klinikker/tannhelsepersonell som befinner seg innenfor fylkestannlegens ansvarsområde. Se også punkt 6. Det må dessuten avklares juridisk hvilket mandat fylkestannlegen har til å stenge ned en helprivat tjeneste, helt eller delvis, eller om dette ansvaret skal tilligge et annet forvaltningsnivå.
2. Den som sitter med det overordnede ansvaret må utvikle beredskapsplaner for forskjellige krisesituasjoner, og disse må øves på. Det må settes av økonomiske midler til slik øving.
3. Dersom ansvaret for tannhelsetjenesten ligger til fylkeskommunen må det avklares i beredskapsplanene hvordan fylkeskommunen, og tannhelsetjenesten, skal samhandle med kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten, og dette må øves på.
4. Det må avklares hvilken rolle universitetsklinikkene skal ha opp mot øvrig tannhelsetjeneste.
5. Det må avklares tydelige kommunikasjonskanaler i krisetider, og før krisen inntreffer.
6. Myndighetene må snarest skaffe seg en oversikt over hvor mange tannleger som til enhver tid praktiserer i Norge, og som kan bidra i en krisesituasjon (for eksempel med kunnskap om smittevern, bistå i smittesporing eller vaksineringsarbeid). Det må etableres en kommunikasjonskanal ut til alt tannhelsepersonell.
7. Den totale forståelsen av tannhelsetjenestens nødvendighet og virke i en krisesituasjon må økes i en totalforsvarstankegang, og spesielt mot øvrig helse- og omsorgstjeneste. Tannleger er helsepersonell som bidrar til god generell helse også i en krisesituasjon, og som avlaster øvrig helsetjeneste. Man skal ikke reise langt utenfor Norge før man finner mange pasienter som blir innlagt på sykehus med orale infeksjoner med spredning mot vitale organer. I Norge opprettholder vi god oral helse takket være et godt forebyggende arbeid, god tidlig behandling og infeksjonsforebyggende behandling i DOT, og særlig i den private tannhelsetjenesten (som håndterer den voksne befolkningen). Det var derfor positivt at tannlegene i starten av pandemien ble anerkjent som nødvendig helsepersonell på nasjonalt nivå, og negativt at tannlegen ikke fikk samme anerkjennelse på lokalt nivå i forbindelse med vaksineringsprioritering. Dette til tross for at tannlegene var, og er, den gruppen helsepersonell som i størst grad eksponeres for dråpesmitte.

8. Tannhelsetjenesten i Norge med alle de nevnte aktørene må sikres god beredskap med tanke på nødvendig utstyr. NTF verdsetter at tannlegene er husket på i arbeidet med beredskapslagre og påpeker viktigheten av at dette fortsetter, og at den norske tannhelsetjenesten inngår i videre utvikling av både beredskapslagre og -planer.

Med vennlig hilsen
Den norske tannlegeforening

Heming Olsen-Bergem
President

Camilla Hansen Steinum
Spesialrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert av Heming Olsen-Bergem den 19.10.2022.